

Samfundet. Jeg vil derfor benytte Lejligheden til at bringe Justitsministeren en Tak, fordi han saa hurtigt har fremsat dette Lovforslag. Jeg kunde naturligvis have ønsket, at det var kommet paa et tidligere Tidspunkt, men jeg gaar ud fra, at naar Lovforslaget er fremsat af Regeringen nu inden Jul, er det ogsaa Regeringens og Justitsministerens Hensigt at sætte al Kraft ind paa at føre dette Lovforslag eller et dermed beslægtet igennem, saaledes at vi maaske, naar Rigsdagssamlingen slutter, kunne se denne Sag gennemført.

Hvis det lykkes Regeringen og Justitsministeren at faa gennemført dette Lovforslag i alt væsentligt. — Lovforslaget taaer ikke nogen Forringelse, det bør have en Række Forbedringer —, ville Justitsministeren og den danske Rigsdag efter min Opfattelse have indlagt sig stor Fortjeneste. Denne Lov vil give Anledning til, at man rundt omkring i alle Europas Parlamenter vender sig mod Danmark og ser hen til dette Stykke Sociallovgivning og vil følge det Eksempel, som den danske Rigsdag og Regering her have givet. Vi have i den Kommission, der har været nedsat om denne Sag, selvfølgelig faaet alt det Materiale udleveret, som vi med Rette kunde forlange, og som kunde være nødvendigt under vort Arbejde. Det Materiale, vi have faaet til Belysning af Lovgivninger vedrørende Forholdet mellem Tjenestefolk og Husbønder i andre Lande, viser, at alle Lande paa dette Punkt ere reaktionære. I de Lande, hvor der er saakaldte frie Forhold, f. Eks. England og Amerika, viser det sig, at Friheden egentlig ikke er andet end Frihed for de stærke til at foreskrive de svage Kontrakter og Bestemmelser, og Domstolenes Afgørelser i Tyendesager i disse saakaldte frie Lande ere ofte mere reaktionære end de Dømme, der fældes her, nemlig fordi man dømmer efter gamle Sædvaner. Det er saaledes oplyst for Kommissionen, at i de forskellige Egne af England, Skotland og Irland dømmer man efter forskellige Sædvaner og Regler, der have været brugelige i et Tidsrum af 100—200 Aar. Det er forbavsende, at den engelske Arbejderbevægelse ikke har haft Magt til i nogen Grad at bedre disse Forhold. Men desværre har man ikke i England haft den stærke Forening mellem Arbejderklassens faglige og politiske Bestræbelser, som Tilfældet har været her paa Fastlandet. Ellers er Tyendelovgivningen overalt præget endog i meget høj Grad af Overklassens stærke Haandhævelse af sin Magt overfor de svage. Der findes Lovgivninger, der ere mere

reaktionære, og der findes ogsaa Lovgivninger, der paa visse Omraader ere mere frisindede, det gælder bl. a. for en Del af de tyske Stater og Stæder, deriblandt f. Eks. Hamborg. Hvad f. Eks. Hustugtsbestemmelsen angaar, findes den kun i nogle Stater, heriblandt Sverige og Danmark, medens den er fjernet i en Del andre Lovgivninger, hvilke imidlertid paa andre Omraader ere lige saa reaktionære som vor.

Jeg hilser Fremkomsten af dette Lovforslag med Glæde, baade fordi det bringer Bud om den nye Tid, og fordi det gør Indrømmelser overfor Fordringer og Krav, som Socialdemokratiet har stillet, da Spørgsmaalet første Gang kom frem her i Landet, Krav og Fordringer, som ere rejste paa Grundlag af de slette og daarlige Forhold, og som fra andre Sider ere blevne betegned som meningsløse Utopier. De bæres nu frem af selve Regeringen; saa stærk en Magt har Underklassebevægelsen været, at vi alligevel have evnet at faa Regeringen til for det første at nedsætte en Kommission og dernæst at forelægge et Lovforslag, som i mange Henseender betyder Frihed og Fremskridt, og som betyder, at Krav og Fordringer, som vi have stillet, ere blevne godkendte fra den Side. Det er ikke alene, fordi der nu foreligger et Lovforslag, som i sig selv indeholder adskillige gode Tanker, at jeg hilser det med Glæde, men fordi hele dette Spørgsmaal kommer ind i Aktualitetens Tegn. Jeg kunde ønske, at det kom ind i Sensationens Tegn. Vi have i denne Sal mange Gange set overfyldte Tilhørerpladser under Forhandlingerne om Affærer, der vare meget mindre betydelige end den store Sag, vi beskæftige os med her; det er for mig et Vidnesbyrd om, hvorledes vi trænge til at faa de store sociale Spørgsmaal ind i Aktualitetens Tegn. Vore Tilhørerpladser burde være overfyldte af Tjenestefolk — de have ganske vist vanskeligt ved at komme her, fordi de skulle arbejde —, men ogsaa Husbønderne burde være repræsenterede. Der er i denne By ikke den Interesse for denne Sag, som der burde være. Men det er min Overbevisning, at Diskussionen om denne Sag, som rimeligvis vil tage nogle Dage, vil øge Interessen; fra Time til Time vil Interessen øges, og naar vi have diskuteret Sagen, vil Diskussionen føres videre i Landsbyerne, og mange Emner af lidet betydende Karakter, om hvilke man konverserer omkring i Hjemmene, ville vige for en Diskussion om de mange Krav, som dette Lovforslag tvinger Menneskene til at beskæftige sig med. Jeg ser i Tanken, hvorledes der i den